

© Shaun Martin

Razumevanje uticaja za očuvanje prirode

Shaun Martin
WWF US

Tri ključne lekcije

1. Uticaji su izazvani složenim setom promena klimatskih, geofizičkih i bioloških faktora, i pretnjama od strane čoveka.
2. Naši ciljevi očuvanja prirode će proći kroz uticaje vezane za klimu kroz više putanji.
3. Zbog složenosti interakcija, nije tačno reći da su klimatske promene PROUZROKOVALE uticaj.

uticaji

šteta nastala od opasnosti
(tj. manifestacija ranjivosti)

Razumevanje uticaja

**REZULTAT
KLIMATSKIH
PROMENA**

pojačani intenzitet oluja

NEPOGODA

jaka oluja

NEPOGODA

poplava

UTICAJ

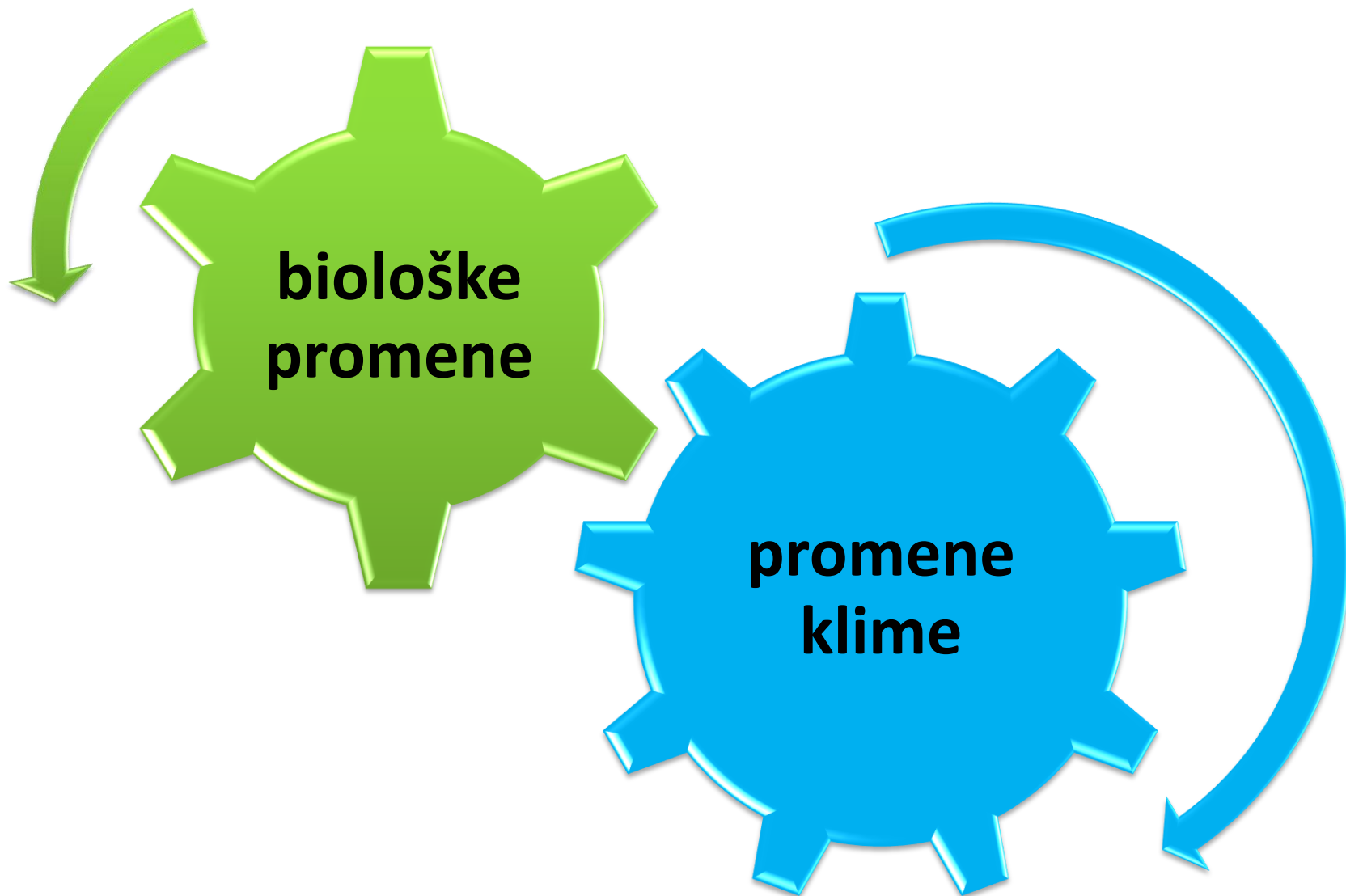
gubitak divljih životinja

UTICAJ

nagla pojava bolesti

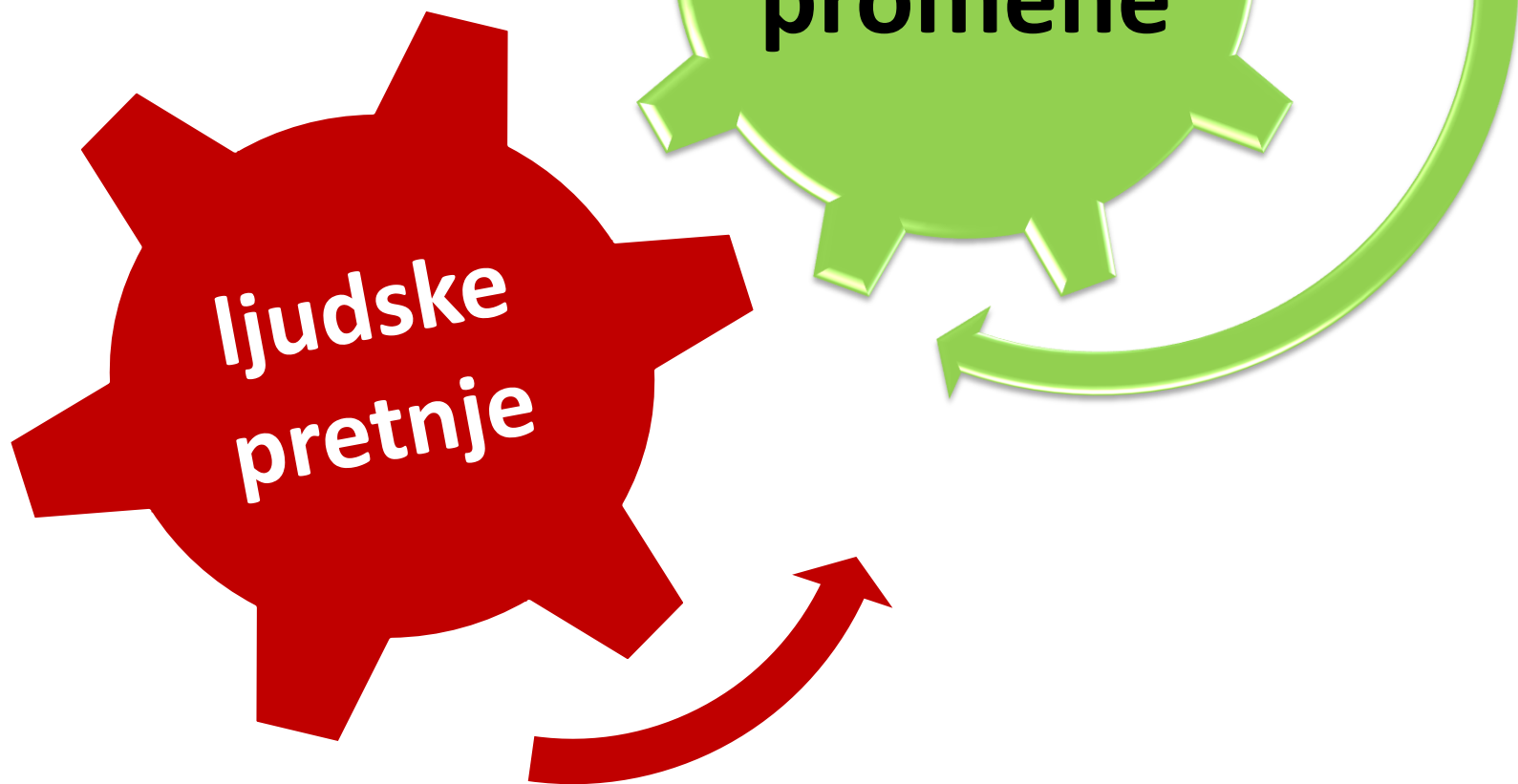
UTICAJ

oštećenja ljudskih naselja

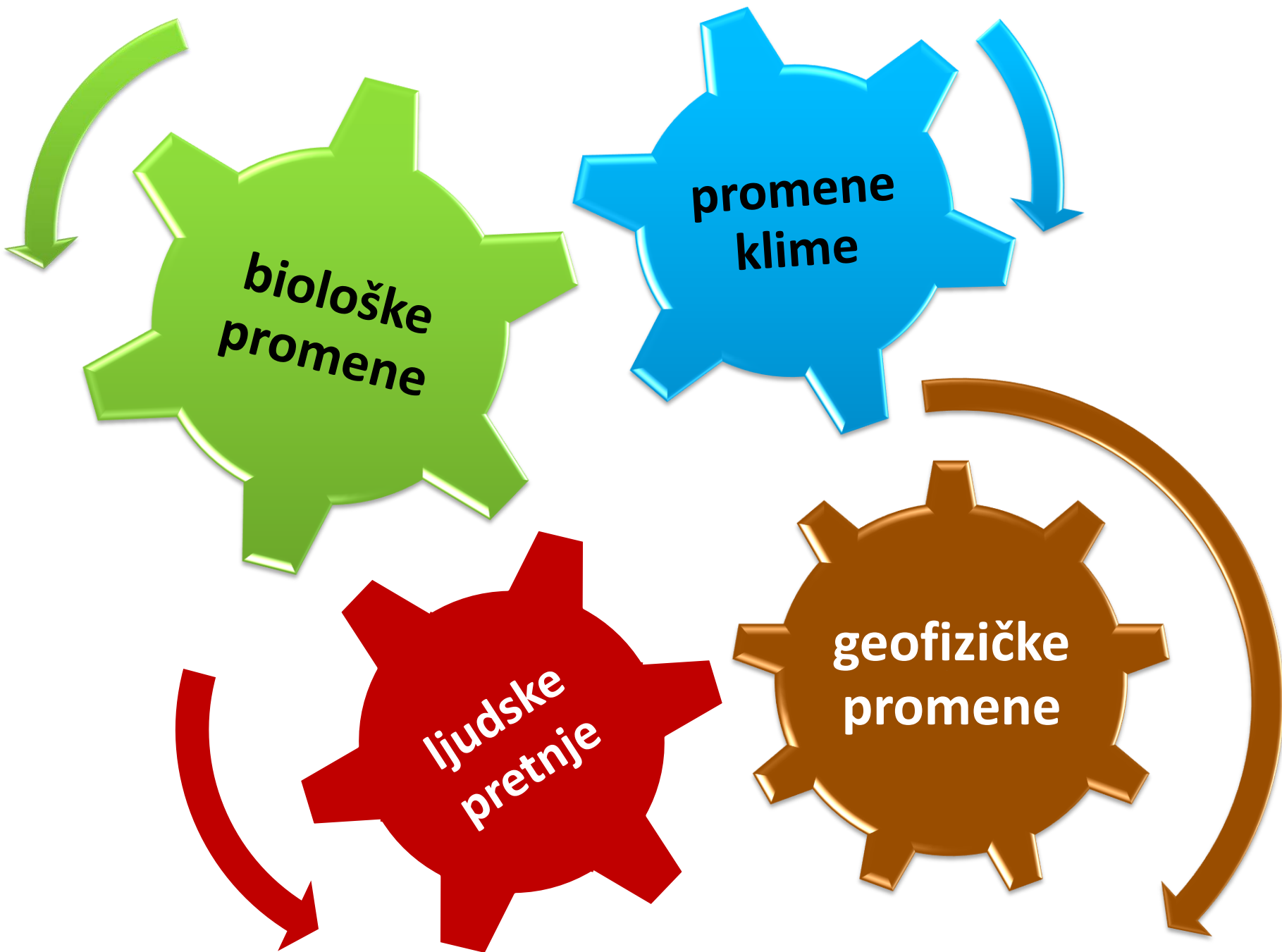

jednostavan model uticaja

**model očuvanja
prirode putem
uobičajene prakse**

- **neodrţivo korišćenje prirodnih resursa (prekomeran ribolov, nelegalna seća)**
- **ekstraktivne industrije (ruda, nafta, gas)**
- **razvoj infrastrukture**
- **širenje poljoprivrede i naselja**
- **krivolov i trgovina divljim životinjama**
- **emisije gasova sa efektom staklene bašte**
- **polutanti**

- **povećanje temperature vazduha**
- **povećana učestalost i jačina ekstremnih vremenskih nepogoda**
- **promena režima padavina**
- **pomeranje godišnjih doba**
- **povećana promenljivost**
- **promene oblačnosti**
- **promene brzine vetra**
- **promene vazдушnih struja**

- **povećanje atmosferskog CO₂**
- **smanjenje bazičnosti okeana (acidifikacija)**
- **povećana temperatura okeana**
- **promene horizontalnih i vertikalnih morskih struja**
- **porast nivoa mora**
- **priobalna erozija**
- **topljenje glečera i lednih kapa**
- **otapanje stalno smrznutih tela**
- **salinizacija slatke vode**
- **smanjena vlažnosti zemljišta**

- **promene u fenologiji (sezona parenja, migracija, trajanje životnog ciklusa, itd.)**
- **širenje bolesti i štetočina**
- **smanjena otpornost na bolesti**
- **promena raspona i distribucija vrsta**
- **susretanje novih vrsta**
- **lokalna istrebljenja i izumiranja**
- **nove hibridne vrste**
- **sveukupno smanjenje biodiverziteta**

dalje povećanje
temperatura vazduha

BRZ

GUBITAK

VLAŽNIH

STANIŠTA

izumiranje
vegetacije
vlažnih
staništa

suša

otpuštanje
 CO_2

isušivanje
vlažnih
staništa

manjenje
vode u
vlažnim
staništima

Tri ključne lekcije

- 1. Uticaji su izazvani složenim setom promena klimatskih, geofizičkih i bioloških faktora, i pretnjama od strane čoveka.**
2. Naši ciljevi očuvanja prirode će proći kroz uticaje vezane za klimu kroz više putanji.
3. Zbog složenosti interakcija, nije tačno reći da su klimatske promene PROUZROKOVALE uticaj.

direktni uticaji

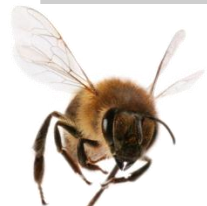
efekti (štetni ili korisni) na cilj očuvanja
prirode potiču direktno od klimatskih
promena i promeljivosti klime

A uzrokuje B

**raniji dolazak proleća uzrokuje
cvetanje drveća ranije nego u
prošlosti**

Razumevanje uticaja

indirektni uticaji

efekti na cilj očuvanja prirode potiču od nečeg drugog direktno pogođenog klimatskim promenama i promeljivošću klime

A uzrokuje B što uzrokuje C

raniji dolazak proleća uzrokuje cvetanje drveća ranije nego u prošlosti što znači da je manje olena dostupno pčelama kada im treba

Razumevanje uticaja

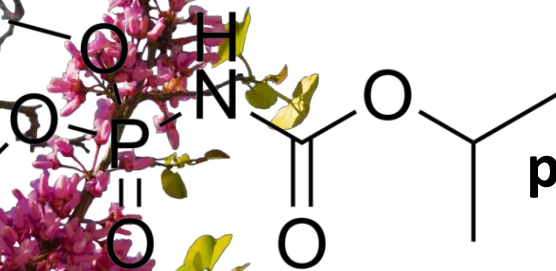
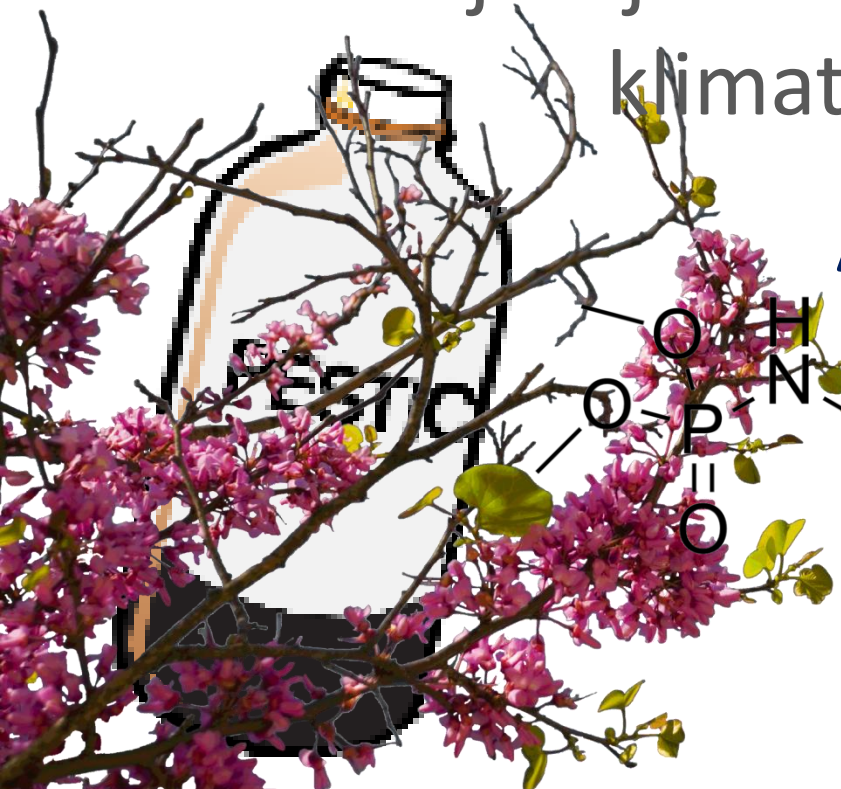
sinergijski uticaji

efekti na cilj očuvanja prirode zbog kombinacije direktnih i indirektnih uticaja i ljudski prouzrokovanih ne-klimatskih faktora

A + B uzrokuju C

manje polena dostupno za pčele plus povećana upotreba pesticida vode do bržeg opadanja populacije pčela

Razumevanje uticaja

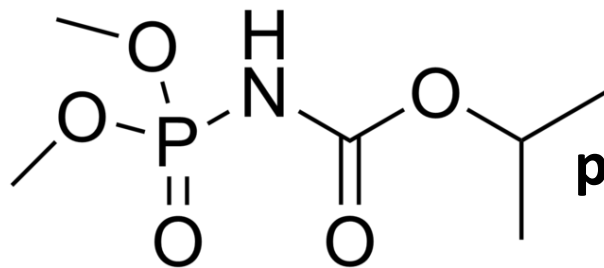
sinergijski uticaji

efekti na cilj očuvanja prirode zbog kombinacije direktnih i indirektnih uticaja i ljudski prouzrokovanih ne-klimatskih faktora

A + B uzrokuju C

manje polena dostupno za pčele plus povećana upotreba pesticida vode do bržeg opadanja populacije pčela

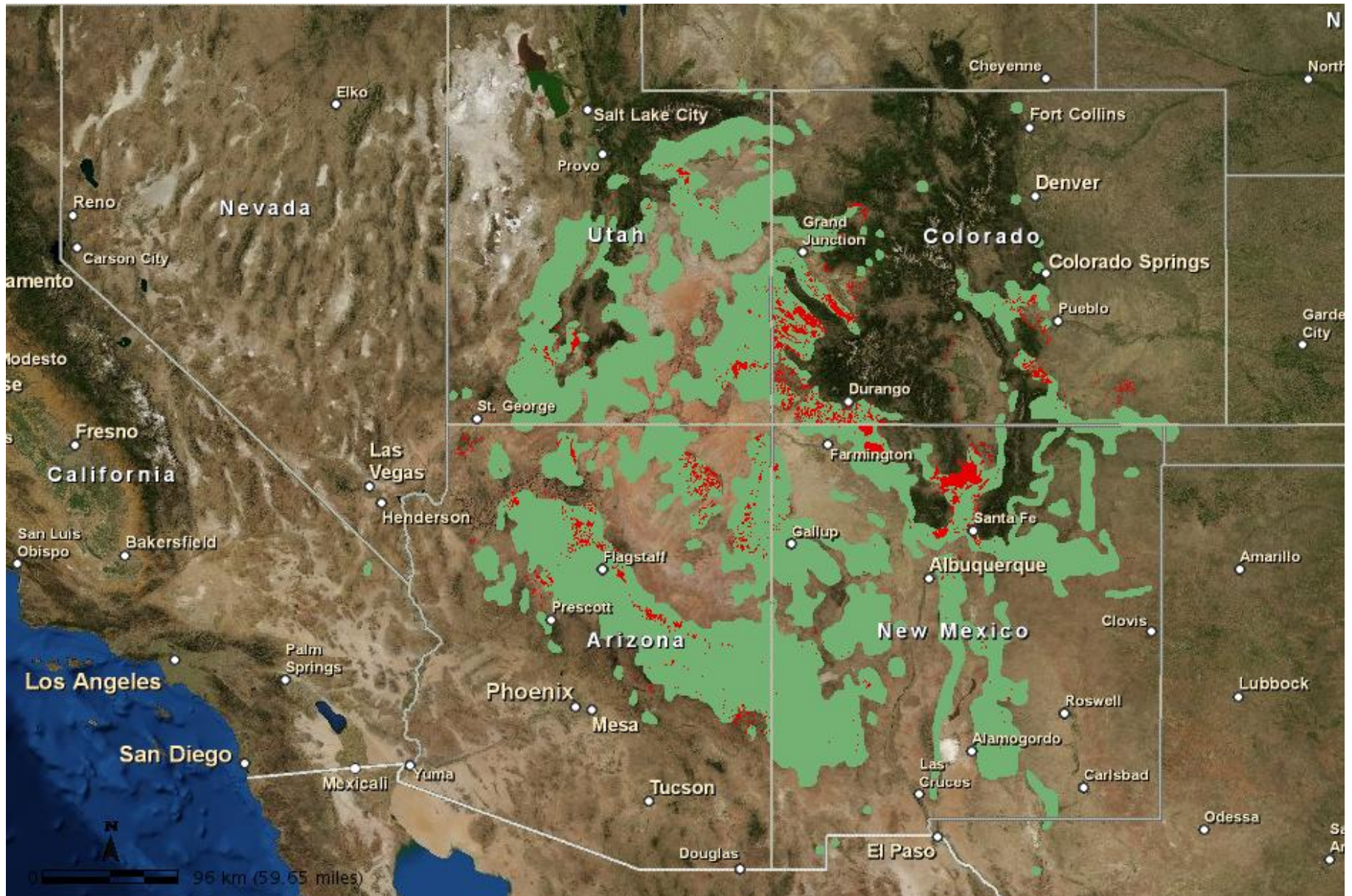

Nevolja pinjona

Nevolja pinjona

Nevolja pinjona

Nevolja pinjona

- manja proizvodnja smole
- smanjena odbrana od štetočina

Nevolja pinjona

**biološke
promene**

- manja smrtnost u toku zime
- povećanje rasprostranjenosti
- dva životna ciklusa godišnje
- povećanje populacije

Nevolja pinjona

- Ljudska naselja
- suzbijanje požara i poremećaji prirodnih režima požara

Nevolja pinjona

- gasovi sa efektom staklene bašte uzrokuju globalno zagrevanje
- toplije zime vode do više insekata na više lokacija
- povećana suša i naleti toplog vazduha čine pinjon podložniji zarazama insekata
- povećana podložnost zarazama insekata vodi do većeg broja mrtvih stabala
- suša i naleti toplog vazduha uzrokuju učestalije požare
- više mrtvih stabala uzrokuje brže širenje vatre
- suzbijanje vatre čini požare intenzivnijim
- manje kiše otežava kontrolu požara

Nevolja pinjona

- gasovi sa efektom staklene bašte uzrokuju globalno zagrevanje
- toplije zime vode do više insekata i više lokacija
- povećana suša i naleti toplog vazduha čine pinjon podložniji zarazama insekata
- povećana podložnost zarazama insekata vodi do većeg broja mrtvih stabala
- suša i naleti toplog vazduha uzrokuju učestalije požare
- više mrtvih stabala uzrokuje brže širenje vatre
- suzbijanje vatre čini požare intenzivnijim
- manje kiše otežava kontrolu požara

**DRAMATIČAN
GUBITAK
PINJONA**

Tri ključne lekcije

1. Uticaji su izazvani složenim setom promena klimatskih, geofizičkih i bioloških faktora, i pretnjama od strane čoveka.
2. Naši ciljevi očuvanja prirode će proći kroz uticaje vezane za klimu kroz više putanji.
3. Zbog složenosti interakcija, nije tačno reći da su klimatske promene PROUZROKOVALE uticaj.

**Toplije i kraće zime vode do većeg broja krpelja.
150.000 krpelja može da napadne jednog losa.
Los gubi krv i postaje anemičan.
Los gubi dlaku zbog češanja krpelja.
Sa manje dlake, los gubi toplotu tela kada pada kiša.
Populacija losa se dramatično smanjuje.**

MISLIM da globalno zagrevanje ima uticaj na naše losove. Mislim da je komplikovan odnos između klimatskih promena i mrtvog losa. Ne mislim da ću ikad moći da nađem na leš losa i kažem, "oh, uginio je zbog klimatskih promena." Mislim da postoji mnogo stvari koje se dešavaju između.

- Mike Schrage, biolog

pitanja?

Tri ključne lekcije

1. Uticaji su izazvani složenim setom promena klimatskih, geofizičkih i bioloških faktora, i pretnjama od strane čoveka.
2. Naši ciljevi očuvanja prirode će proći kroz uticaje vezane za klimu kroz više putanji.
3. **Zbog složenosti interakcija, nije tačno reći da su klimatske promene PROUZROKOVALE uticaj.**